

7/6608
6.12.76

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 502

14 NISAN 2009

Konu : Yazılı Soru Önergesi

05163

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : T.B.M.M Başkanlığı'nın 12.02.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-11154 sayılı yazısı.

Mersin Milletvekili Sayın Ali Rıza ÖZTÜRK'ün tarafıma tevcih ettiği, 7/6608 esas nolu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.


Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı (4 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

**MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ RIZA ÖZTÜRK'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/6608)**

Sorular 1,2,3 :

TKİ'nin, Soma'da özel sektöre verdiği kömür sahalarında hazırlanan sözleşme hükümlerinin dışında işlem yapıldığı, TKİ'nin elindeki kömür rezervi bulunan bir sahayı, bir kişiye verdiği karşılığında bu kişinin elindeki kömür rezervi bulunmayan bir sahayı aldığı iddiası :

- Bu iddialar doğru mudur? Doğru ise; TKİ elinde kömür rezervi bulunan bir sahayı,yeterli kömür rezervine sahip olmayan bir saha ile takas etmesinin nedeni nedir? Bu takasın, haklı gerekçeleri var mıdır?

- Elindeki yeterli kömür rezervi bulunmayan sahayı, TKİ'nin zengin kömür rezervi bulunan sahası ile takas eden kişi ya da firma kimdir? Bu kişi ya da firmanın, AKP ya da TKİ çevrelerine herhangi bir yakınlığı ve ilişkisi var mıdır? Bu takas, hangi kamu yararı gözetilerek yapılmıştır?

- Böyle bir takasdan Bakanlığın bilgisi var mıdır?

Cevaplar 1, 2, 3 :

Soru önergesinde bahse konu olan bu hususlar, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun; "Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü 2003 Yılı Raporu" nun 1 nolu önerisi doğrultusunda; Bakanlık Teftiş Kurulunca soruşturulması istenen Özel İnceleme Raporunda yer almıştır.

Sözü edilen özel inceleme raporuna istinaden Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığına tarafımdan verilen 10.03.2005 tarih 41 sayılı mucip emirleri gereği yapılan inceleme sonucu 17.05.2005 tarih 40 sayılı İnceleme raporu düzenlenmiştir. Düzenlenen İnceleme raporuna ait 21.06.2005 tarih 79 sayılı Olurda sonuç olarak özetle;

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğüne (TKİ) bağlı bulunan ELİ Müessesesi Müdürlüğünün 2004 yılında Eynez yer altı işletmesinde 1 ton kömürü 109.- YTL.'ye (ticari maliyet ise 162.-YTL.) ürettiği, Müessesenin 2004 yılında yer altı ocaklarından 17.3 Milyon YTL. zarar ettiği ve bu nedenle Müessesesi Yönetim Komitesinin yer altı ocaklarının TKİ Genel Müdürlüğü tarafından işletilmesinden vazgeçilerek ihale yolu ile özel sektör tarafından işletilmesi yönünde kararının da olduğu bir durumda 233 sayılı KHK ile saklı tutulan hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi olan TKİ'nin, en yüksek seviyede karar organı olan ve 399 sayılı KHK'nın ilgili hükümleri çerçevesinde basiretli bir tacir gibi hareket etmekle yükümlü olan Yönetim Kurulunun, sözleşme ile İmbat A.Ş.'den 1 ton tüvenan kömürü halihazırdaki döviz kuru ile yaklaşık 31.-YTL'ye almasının TKİ Genel Müdürlüğü menfaatine olduğunun tartışmasız olduğu,

TKİ Genel Müdürlüğü yöneticilerinin söz konusu işte firmaya çıkar sağlamaya yönelik ve kurum menfaatine aykırı olacak şekilde hareket ettiklerine ilişkin bir tespit olmadığı gibi bu yönde bir kanaate de ulaşılmadığı,

İşin kamu yararı ve hizmetin gereklerine aykırı bir yönünün de bulunmadığı,

İR:1918 ruhsat no.lu sahanın bulunduğu konumun sağladığı avantajlar nedeniyle söz konusu işin adı geçen firmaya verilmesinin teknik ve işletmecilik yönünden bir gereklilik olduğu ve bunun TKİ Genel Müdürlüğü menfaatine olduğu,

İlgililerin kasıtlı ve/veya kusurlu hareket ettiklerine yönelik veya TKİ Genel Müdürlüğü zararına sebep olan fiillerinin tespit edilmemesinden dolayı konu ile ilgili olarak cezai, disiplin, hukuki ve idari yönlerden yapılacak işlemin bulunmadığı, sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen anılan rapora Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığınca iştirak edilmemesi dolayısıyla konu BYDK'nun 01.11.2005 tarih 1313 sayılı yazıları ile Başbakanlık Teftiş Kuruluna intikal etmiştir.

Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucu düzenlenmiş bulunan 30.01.2006 tarihli ve 17/01 sayılı İnceleme Raporunda ise sonuç olarak özetle;

“ Koşullu sözleşme olması dolayısıyla, ihale hukukunun rekabet ve açıklığın sağlanması ilkelerinin sözleşme konusu işlemde uygulama olanağı bulunmadığı, söz konusu işlemde ihale hukukuna aykırılık bulunmadığı,

233 sayılı KHK'nin 40 ncı maddesine göre TKİ Genel Müdürlüğünü gözetim ve denetlemekle görevli ve yetkili olan ETKB, sözleşme dolayısıyla TKİ Genel Müdürlüğünün zarara uğratılmasının söz konusu olmadığı, ciddi kazanımlar elde edildiği, işlemlerde hukuka aykırılık görülmediğinden yapılacak bir işlem bulunmadığı görüşünde olduğu, belirtildikten sonra, İşlemlerde ceza, tazmin ve disiplin hukukuna temas eden bir yön bulunmadığı görülmekle birlikte, BYDK ve ETKB görüşlerinde ısrarlı olduklarından, konunun ve delillerin bir defa da Ankara C. Başsavcılığınca değerlendirilmesinde kamu yararı bulunduğu,” düşünce ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir. Bunun üzerine konu ile ilgili olarak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 22.05.2006 tarih, Soruşturma No: 2006/37977, Karar No: 2006/55213 sayılı kararı ile “İşleme Konulmama” (Takipsizlik) kararı verilmiştir.

Diğer taraftan söz konusu YDK önerisi, TKİ Genel Müdürlüğünün 2003 ve 2004 yıllarına ilişkin faaliyetlerinin denetim ve ibrasına ilişkin olarak TBMM – KİT Komisyonunun 14.06.2006 tarihinde yapmış olduğu “TKİ Genel Müdürlüğünün 2003 ve 2004 yılları faaliyetlerinin ibrası ile sonuçlanan” toplantısında görüşülmüş ve toplantı tutanaklarında yer aldığı üzere “önerinin gündemden çıkarılmasına “ karar verilmiştir.

Soru 4 :

Çorum-Dodurga'daki kömür ocaklarında yine sözleşme hükümlerinin ihaleden sonra değiştirildiği yönünde iddialar bulunmaktadır. Sözleşmede 5 yıl süreyle açık işletmeden üretim yapmadan yeraltından üretim yapma zorunluluğu varken, daha 2. yılında açık işletmeden üretim yapılması sağlandığı, bu şekilde yandaş firma kayırıldığı iddiaları vardır. Bu iddialar doğru mudur? İhaleye çıkılırken yapılan sözleşmenin, ihaleden sonra değiştirildiği doğru mudur? Bu yöndeki iddialardan Bakanlığınızın bilgisi var mıdır? Sözleşme hükümlerini ihlal edenlere karşı herhangi bir işlem yapılmış mıdır? Bu ocaklar için ihale yapılmış mıdır? İhaleye kimler katılmıştır? İhaleyi alan ve halen bu ocakları işleten firma kimdir? Bu kişi ile

yapılan sözleşme hükümleri, ihaleye çıkarken ki şartname hükümleri ile aynı mıdır? Değilse nedeni nedir?

Cevap 4 :

Bu konu Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nun; " Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu 2003 Yılı Raporu" nun 2 no.lu önerisi doğrultusunda; Bakanlık Teftiş Kurulunca soruşturulması istenen; Özel İnceleme Raporunda yer almıştır. Sözü edilen özel inceleme raporuna istinaden Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 05.10.2005 tarih 50 sayılı İnceleme Raporunda sonuç olarak özetle:

- Hukuku TKİ Genel Müdürlüğü uhdesinde bulunan ve 1964 yılından itibaren yer altı, 1977 yılından itibaren de açık ocak olarak üretim yapılmakla birlikte 1992 yılında 74, 1993 yılında 180, 1994 yılında 280, 1995 yılında 364, 1996 yılında 316, 1997 yılında 770, 1998 yılında 1.533, 1999 yılında 4.220, 2000 yılında 5.848 ve 2001 yılında da 5.529 milyar TL olmak üzere sürekli zarar eden, son 10 yıldaki yer altı üretimi, 1992 yılında 210.576, 1993 yılında 154.821, 1994 yılında 90.387, 1995 yılında 75.712, 1996 yılında 116.387, 1997 yılında 69.525, 1998 yılında 102.481, 1999 yılında 109.784, 2000 yılında 111.534, 2001 yılında ise 142.624 ton olarak gerçekleşen, İR.2579 ve İR.2600 ruhsat nolu Alpagut Dodurga Linyit İşletmesine ait sahaların faaliyetlerinin, TKİ Yönetim Kurulunun 19.06.2002 tarihli kararıyla 01.07.2002 tarihi itibari ile tatil edildiği ve rödövens yoluyla işletilmesinin kararlaştırıldığı,

10.10.2002 tarihinde yapılan ve 6 firmanın teklif verdiği rödövens ihalesinin, 13.611.000 TL/ton ile en yüksek teklif veren ÇELİKLER firması uhdesinde kaldığı ve Firma ile 20.11.2002 tarihinde sözleşme imzalandığı,

Ancak kapalı ocak üretiminin ihale öncesindeki miktarı ile yer altı madenciliğinin zorlukları göz önüne alındığında, işletme aşamasının TKİ Genel Müdürlüğü ve özellikle de firmalar açısından belirsizliklerle dolu olduğu, bu belirsizlikler ve bölge şartları içinde hem yıllık 300.000 tonluk asgari üretim sınırının hem de bu üretimin tamamının kapalı ocaktan yapılması kısıtlamasının bir arada uygulanmasının yanlış olduğunun deneme yoluyla bir yıllık süreçte ortaya çıktığı,

Zaten Yüksek Denetleme Kurulu'nun, işletmenin çalışma şekli ile ilgili 1986-1997 yılları arasındaki 12 yıllık temennilerinin ortak paydasının da; yer altı üretiminin tehlikeli, zor ve maliyetli olduğu, rezerv ve kömür damarının niteliği nedeniyle açık ocak ile yeraltının beraber çalıştırılmasının daha ekonomik olduğu yönünde olduğu,

Bu nedenlerle, Hukuk kurallarına riayetin yanında basiretli bir tüccar gibi davranma yükümlülükleri de bulunan TKİ Genel Müdürlüğü idarecilerinin hem TKİ Genel Müdürlüğü hem de genel anlamda kamu yararına uygun yaptıkları düşünülen sözleşme değişikliğine ilişkin işlemleri dolayısıyla haklarında cezai, hukuki ve disiplin yönünden herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı, ancak İdari Yönden; Bundan sonra yapılacak rödövens ihaleleri sonrasında benzer sıkıntıların daha az yaşanmasını temin için; TKİ Genel Müdürlüğünde mevcut olan verilerin yanında, ülke ve bölge şartları ile üretim yerine ait bütün şartların değerlendirilerek daha gerçekçi öngörülerin yapılması ve şartname ve sözleşmelerin de bu öngörüler çerçevesinde hazırlanması yönünde TKİ Genel Müdürlüğü'ne talimat verilmesi gerektiği, sonuç ve kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

Bu İnceleme raporuna Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığınca iştirak edilmemesi dolayısıyla Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucu 01.06.2006 tarihli ve 17/04 sayılı İnceleme Raporu düzenlenmiştir. Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenmiş bulunan raporda sonuç olarak özetle;

Konu ile ilgili olarak, ihale hukukunun ilkelerinden olan açıklık ve rekabet ilkelerinin sağlandığı, ihale işlemlerine herhangi bir itirazın bulunmadığı anlaşıldığından, işlemlerde ihale hukukuna aykırılık bulunmadığının düşünüldüğü,

Sözleşmenin 30.maddesinde, sözleşmenin yürütümü sırasında TKİ ile işletmeci arasında çıkabilecek anlaşmazlıkların öncelikle taraflar arasında çözümlenmesine çalışılacağı, çözümlenemediği takdirde tarafların dilerse konuyu yargı yoluna götüreceklerinin öngörüldüğü, yapılan usulü işlemlerin sözleşmenin söz konusu 30.maddesine uygun olduğunun düşünüldüğü,

Kanun koyucunun, ihale süreci ile sözleşme imzalandıktan sonraki süreci ayırık tutmuş olduğu, ihale sürecinde belirlenen sözleşme esaslarının, sözleşme imzalandıktan sonra değiştirilebileceğini öngördüğü ve yapılabilecek değişikliklerin çerçevesini belirlemiş olduğu,

Bilirkişi heyeti raporları ve fiili gerçekleştirmeler dikkate alındığında Yönetim Kurulu kararlarının TKİ Genel Müdürlüğü mevzuatına aykırı bulunmadığının düşünüldüğü, belirtilmiştir.

Söz konusu YDK önerisi, TKİ Genel Müdürlüğünün 2005 yılına ilişkin faaliyetlerinin denetim ve ibrasına ilişkin olarak TBMM – KİT Komisyonunun 08.11.2007 tarihinde yapmış olduğu “TKİ Genel Müdürlüğünün 2005 yılı faaliyetlerinin ibrası ile sonuçlanan” toplantıda görüşülmüş ve toplantı tutanaklarında yer aldığı üzere “önerinin gündemden çıkarılmasına “ karar verilmiştir.